

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6276–6278-19

meddelad i Stockholm den 24 juni 2021

KLAGANDE

AA

Ombud:
Advokat Mattias Schömer
Advokatfirman Vinge KB
Box 1703
111 87 Stockholm

Advokat Torgny Wetterberg
A1 Advokater KB
Riddargatan 13 A
114 51 Stockholm

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 25 september 2019 i mål nr 521–523-19

SAKEN

Inkomstskatt

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen beviljar AA ersättning för kostnader med
350 000 kr.

Dok.Id 245740

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

BAKGRUND

1. Utdelning på s.k. kvalificerade andelar i fåmansföretag beskattas delvis som inkomst av tjänst. Ett aktiebolag är ett fåmansföretag om delägarkretsen är begränsad på visst sätt och en andel i bolaget är som huvudregel kvalificerad om delägaren är verksam i betydande omfattning i bolaget eller i ett annat fåmansföretag som ägs av bolaget. Syftet med reglerna om kvalificerade andelar är att motverka att det som i realiteten är arbetsinkomst omvandlas till lägre beskattad kapitalinkomst.
2. Enligt den s.k. utomståenderegeln gäller dock att om utomstående i betydande omfattning äger andelar i, och har rätt till utdelning från, det företag där delägaren är verksam så ska andelar i fåmansföretaget anses vara kvalificerade bara om det finns särskilda skäl. Bakgrunden till den regeln är att det i sådana fall ofta saknas anledning för de verksamma delägarna att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst i syfte att minska skatten, eftersom dessa delägare i så fall också måste avstå en del av arbetsinkomsten till de utomstående ägarna. Med utomstående avses i princip alla andra delägare än de som är verksamma i betydande omfattning.
3. Valedo Partners Fund I AB är ett fåmansföretag. Bolagets verksamhet går ut på att förvärva en portfölj av små och medelstora rörelsedrivande bolag för att utveckla dem och sedan sälja dem vidare med vinst. Valedo har ett aktiekapital om 500 000 kr fördelat på 100 000 A-aktier och 400 000 B-aktier. A-aktierna är stamaktier med tio röster per aktie. De ägs av bolagets grundare, styrelseledamöter och ett antal av de anställda. B-aktierna är preferensaktier med en röst per aktie och ägs till ca 90 procent av externa investerare. Resterande ca 10 procent ägs av A-aktieägarna och deras anhöriga.
4. Valedo och dess aktieägare har slutit ett investeringsavtal mellan sig. Enligt avtalet förbinder sig B-aktieägarna att lämna aktieägartillskott till bolaget med sammanlagt upp till en miljard kronor. Huvuddelen av tillskotten ska användas för

DOM

Mål nr
6276–6278-19

köp av portföljbolag men 2,5 procent av de tillskjutna medlen får användas för bolagets allmänna verksamhetskostnader i form av t.ex. löner och lokalkostnader. Om A-aktieägarna tar ut högre löner än vad som ryms inom det utrymmet så har B-aktieägarna rätt att lösa ut A-aktieägarna. Av avtalet framgår också vilka anställda i bolaget som är nyckelpersoner och det anges att dessa ska ägna sin tid åt bolagets och portföljbolagens verksamhet.

5. I investeringsavtalet finns vidare bestämmelser om hur vinsten i Valedo ska fördelas. Dessa innebär något förenklat följande. B-aktieägarna har förtur till utdelning upp till det belopp som de har investerat med påslag för en årlig ränta om tio procent. Utdelning av vinster utöver detta belopp fördelas sedan lika mellan alla aktieägare, dvs. A-aktieägarna får 20 procent och B-aktieägarna 80 procent av denna del av utdelningen.
6. AA är en av grundarna av Valedo. Han var under beskattningsåren 2013 och 2014 verksam i betydande omfattning i bolaget och ägde indirekt, via sitt helägda bolag Stengrynnan Holding AB, både A- och B-aktier i Valedo. I sina deklARATIONER för de nämnda åren redovisade han de utdelningar som han hade tagit emot från Stengrynnan som utdelning på okvalificerade andelar. Han tog alltså upp hela utdelningarna som kapitalinkomst.
7. Skatteverket ansåg emellertid att andelarna i Stengrynnan var kvalificerade och att utdelningarna därför delvis skulle beskattas som inkomst av tjänst. Som skäl angav myndigheten följande.
8. AA har varit verksam i betydande omfattning i Valedo och hans andelar i Stengrynnan är därför kvalificerade enligt huvudregeln. Eftersom externa investerare i betydande omfattning äger andelar i Valedo är dock utomstående-regeln tillämplig, vilket innebär att andelarna i Stengrynnan är kvalificerade bara om det finns särskilda skäl.

DOM

Mål nr
6276–6278-19

9. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska beaktas att syftet med fåmansföretagsreglerna är att man inte ska kunna omvandla högbeskattad lön till lågbeskattad utdelning. Det investeringsavtal som parterna har ingått innebär att A-aktieägarna får 20 procent och B-aktieägarna 80 procent av den s.k. överavkastning som verksamheten i Valedo genererar. Fördelningen av resultatet från bolaget liknar andra allokeringsscheman inom riskkapitalbranschen där överavkastningen fördelas på så sätt att 80 procent går till investerarna och 20 procent går till dem som har varit aktiva med att förvalta kapitalet, s.k. carried interest. I bolaget har denna fördelning uppnåtts genom att aktierna har delats in i 100 000 A-aktier och 400 000 B-aktier. Skillnaden mellan vad de olika ägarkategorierna har fått i utdelning från bolaget i förhållande till satsat kapital är mycket stor. Syftet är att kringgå fåmansföretagsreglerna och det finns särskilda skäl för att anse att AAs andelar är kvalificerade.
10. AA överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm som biföll överklagandet och förklarade att han skulle beskattas för utdelningarna i enlighet med sina deklARATIONER. Enligt förvaltningsrätten medförde inte investeringsavtalet några sådana begränsningar av de utomstående delägarnas rätt till bolagets vinstmedel som gjorde att syftet med fåmansföretagsreglerna motverkades. Förvaltningsrätten ansåg vidare att den omständigheten att A-aktieägarna hade fått mycket större utdelningar än B-aktieägarna i förhållande till det insatta kapitalet inte i sig var ett sådant särskilt skäl som avses i utomståenderegeln.
11. Kammarrätten i Stockholm biföll Skatteverkets överklagande dit, upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde Skatteverkets beslut. Kammarrätten motiverade avgörandet på följande sätt.
12. A-aktieägarna har investerat mycket blygsamma belopp i bolaget och tar en mycket liten ekonomisk risk i förhållande till B-aktieägarna. Fördelningen av överavkastningen är asymmetrisk genom att A-aktieägarnas andel av aktierna och därmed också av överavkastningen inte grundar sig på investerat kapital utan på deras arbetsinsatser i bolaget. Vidare kan A-aktieägarna inte själva disponera hur

DOM

Mål nr
6276–6278-19

mycket som ska betalas ut till dem i lön respektive utdelning, eftersom löneutbetalningarna inte får överstiga ett visst belopp utan att det medför konsekvenser för dem. AA har således inte visat att B-aktieägarnas ägande i bolaget motverkar att A-aktieägarna kan ta ut arbetsinkomster som lägre beskattad utdelning. Eftersom den avtalade fördelningen av utdelning från bolaget strider mot syftet med fåmansföretagsreglerna finns det särskilda skäl för att anse att hans andelar är kvalificerade.

YRKANDEN M.M.

13. AA yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och förvaltningsrättens dom fastställas när det gäller beskattningsfrågan. Han yrkar vidare ersättning för kostnader med 971 440 kr (inklusive mervärdesskatt) avseende samtliga instanser.
14. *Skatteverket* anser att överklagandet ska avslås samt tillstyrker att ersättning för kostnader beviljas med sammanlagt 400 000 kr avseende samtliga instanser.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målen

15. Frågan i målen är om det vid tillämpning av utomståenderegeln finns särskilda skäl att anse att en andel i ett fåmansföretag är kvalificerad.

Rättslig reglering m.m.

16. Bestämmelser om utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag finns i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).
17. Enligt 2 § första stycket ska utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i viss omfattning tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital.

18. Av 4 § första stycket 1 framgår att en andel i ett fåmansföretag är kvalificerad om andelsägaren under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren har varit verksam i betydande omfattning i företaget. Detsamma gäller enligt första stycket 2 om företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren har ägt andelar i ett annat fåmansföretag och andelsägaren under den tidsperioden har varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag.
19. I 5 § första stycket anges att om utomstående, direkt eller indirekt, i betydande omfattning äger del i företaget och, direkt eller indirekt, har rätt till utdelning, ska en andel anses kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen ska förhållandena under beskattningsåret och de fem föregående beskattningsåren beaktas. Vad som avses med utomstående framgår av tredje stycket.
20. Med uttrycket betydande omfattning i 5 § avses ett innehav om minst 30 procent av andelarna (se prop. 1989/90:110 del 1 s. 468 och 704 samt RÅ 2009 ref. 53 och HFD 2018 not. 24).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Skattefrågan

21. I målen är det ostridigt att de inblandade bolagen är fåmansföretag, att AA har varit verksam i betydande omfattning i Valedo samt att utomståenderegeln är tillämplig. Det som återstår att bedöma är därmed endast om det, trots det utomstående ägandet, finns särskilda skäl att anse att AA:s andelar i Stengrynnan är kvalificerade.
22. Motivet bakom utomståenderegeln är enligt förarbetena att risken för omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster blir mindre om utdelning och kapitalvinst tillfaller också de utomstående ägarna. Bestämmelsen om särskilda skäl ska förhindra att reglerna kringgås och innebär att den skattskyldige måste redovisa

DOM

Mål nr
6276–6278-19

omständigheter som på något sätt skulle kunna leda till obehöriga skatteförmåner trots att ägarförhållandena talar mot att sådana förmåner skulle uppkomma. Som exempel på vad som kan vara särskilda skäl nämns förekomsten av aktier som ger olika utdelning och inbördes avtal som reglerar den faktiska fördelningen av resultatet (prop. 1989/90:110 del 1 s. 468 och 704).

23. Aktiekapitalet i Valedo uppgår till 500 000 kr och har delats upp mellan 100 000 A-aktier och 400 000 B-aktier. Såväl A- som B-aktieägarna har således bidragit med en krona per aktie till aktiekapitalet. Därutöver har B-aktieägarna förbundit sig att lämna aktieägartillskott med upp till en miljard kronor medan A-aktieägarna inte har åtagit sig att tillskjuta något ytterligare kapital. I det investeringsavtal som parterna har ingått finns dock villkor om att vissa nyckelpersoner ska ägna sin arbetstid åt bolagets verksamhet.
24. Den fråga som Högsta förvaltningsdomstolen ska ta ställning till är om den aktuella avtalskonstruktionen innebär att det utomstående ägandet inte motverkar att A-aktieägarna omvandlar sina arbetsinkomster till kapitalinkomster.
25. Inledningsvis kan konstateras att det alltså är B-aktieägarna som finansierar bolagets verksamhet medan A-aktieägarna bidrar med sitt arbete. Parterna har genom investeringsavtalet kommit överens om att ersättningen till A-aktieägarna ska bestå av två delar. Dels en del som ska rymmas inom de allmänna verksamhetsomkostnaderna och som lämnas oberoende av hur verksamheten i bolaget går. Denna del lämnas i form av lön. Dels en rörlig del som lämnas först om vinsten i bolaget överstiger en viss nivå. Denna del lämnas i form av utdelning.
26. AA gör gällande att det utomstående ägandet innebär att det är mer lönsamt för honom att ta ut ersättning för sitt arbete som lön än som utdelning, eftersom uttag i form av utdelning innebär att han måste dela med sig en stor del av arbetsinkomsten till de utomstående ägarna. Han ger som exempel att om han sänker den lön som han får från bolaget så att den utdelningsbara vinsten i bolaget i

motsvarande mån ökar, så kommer större delen av den vinstökningen att tillfalla de utomstående ägarna.

27. Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i att det utomstående ägandet, när bolagsstrukturen väl är på plats och avtalen mellan parterna är ingångna, motverkar att det som enligt investeringsavtalet kan tas ut som lön i stället tas ut som utdelning. Enligt domstolens mening måste dock beaktas att avtalskonstruktionen i sig begränsar hur stor del av ersättningen till AA och övriga arbetande delägare som kan tas ut i form av lön. Av investeringsavtalet följer som framgått att lönerna inte kan överstiga en viss nivå. I den valda konstruktionen ligger vidare att den rörliga delen av ersättningen ska lämnas som utdelning och inte som lön. Inom ramen för den satta strukturen, med aktier av olika slag och avtal som reglerar hur vinsten ska fördelas, kan det utomstående ägandet därför inte anses motverka att arbetsinkomster omvandlas till kapitalinkomster. Tvärtom åstadkoms genom den valda konstruktionen just detta.
28. Det finns därmed särskilda skäl att, trots det utomstående ägandet, anse att AA:s andelar i Stengrynnan är kvalificerade. Överklagandet ska således avslås.

Ersättning för kostnader

29. AA har fått avslag på sitt överklagande men målen avser en fråga som är av betydelse för rättstillämpningen. Det finns därför förutsättningar för att bevilja honom ersättning för kostnader som han skäligen har behövt för att ta till vara sin rätt.
30. AA yrkar ersättning för kostnader hos Skatteverket med 39 156 kr, i förvaltningsrätten med 47 000 kr, i kammarrätten med 87 784 kr och i Högsta förvaltningsdomstolen med 797 500 kr, dvs. sammanlagt 971 440 kr. Skatteverket anser att skälig ersättning för kostnader är 400 000 kr för samtliga instanser.

31. Av de kostnadsräkningar som har lämnats in framgår att kostnaderna avser arvode för ca 139 timmars arbete som har utförts av ombuden och ett biträde till ombuden. Arvodesbeloppen har beräknats utifrån en genomsnittlig timkostnad för ombuden och deras biträde som uppgår till mellan 5 600 kr och 6 250 kr i underinstanserna och 7 250 kr i Högsta förvaltningsdomstolen (inklusive mervärdesskatt). Denna timkostnad, som alltså inkluderar även det arbete som har utförts av ombudens biträde, framstår enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening som väl tilltagen och kan inte utan vidare godtas.
32. När det gäller skäligheten i den uppgivna tidsåtgången konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen följande. Av underlagen framgår vilka arbetsmoment som har utförts och, när det gäller arbetet i kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen, en uppskattad tidsåtgång för varje moment. Däremot framgår inte vem som har utfört respektive arbetsmoment. Beräkningen av arvodesbeloppen synes vidare ha skett med utgångspunkt från att vart och ett av ombuden samt biträdet har lagt ned exakt lika många timmars arbete på målen, vilket framstår som säreget.
33. Av betydelse vid bedömningen är vidare att ombuden även företräder tio andra skattskyldiga i mål som gäller samma frågeställning som de nu aktuella målen. Av de kostnadsräkningar som har lämnats in i underinstanserna framgår att det arbete som har utförts där har varit gemensamt för samtliga mål och att arvodeskostnaderna har fördelats lika mellan de skattskyldiga. Bedömningen av om tidsåtgången i dessa instanser är skälig ska därför göras med utgångspunkt i nedlagd tid för de olika arbetsåtgärder som ingår i det gemensamt utförda arbetet (HFD 2019 ref. 27, punkt 23).
34. Samtliga skattskyldiga har med samma ombud överklagat till Högsta förvaltningsdomstolen. Av kostnadsräkningen avseende arbetet i Högsta förvaltningsdomstolen framgår dock inte om, och i så fall hur, arvodeskostnaden för dessa överklaganden har fördelats mellan de skattskyldiga. Med tanke på att tidsåtgången för

DOM

Mål nr
6276–6278-19

upprättande av överklagande och ansökan om prövningstillstånd i AA:s mål har uppgetts till 57 timmar så förefaller dock ingen sådan uppdelning ha gjorts.

35. Högsta förvaltningsdomstolen finner sammanfattningsvis att den uppgivna tidsåtgången framstår som alltför väl tilltagen. Mot bakgrund av detta, av att inte heller timkostnaden kan godtas fullt ut samt av att de underlag som har lämnats in är bristfälliga anser domstolen vid en sammantagen skälighetsbedömning att ersättning bör beviljas med sammanlagt 350 000 kr för samtliga instanser.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl, Kristina Svahn Starrsjö, Helena Rosén Andersson och Mats Anderson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Birgitta Fors Almassidou.